

DUSNOK

9,6 milliárd forint érkezett járásunkba

Már nem olyan hosszú a bölcsődei elhelyezésre várók listája Dusnokon, hiszen a minibölcsőde megépülése sok családnak jelentett óriási segítséget. A Terület- és Településfejlesztési Operatív Programból (TOP) harmincmillió forinttal támogatott beruházás révén egy teljes infrastruktúrával felszerelt kis birodalmat hoztak létre a nemzetiségi hagyományokat hűen őrző településen.

Eleinte nyolc fő elhelyezésére nyílt lehetőség, de már akkor látható volt a folyamatos igény, ezért újabb bővítésbe fogtak, és ma már

tizennégy apróság tölti itt gondtalan minden napjait. A kényelemesen kialakított csoportszobák, belső terek, a játszóudvar, az igényes környezet a kicsik kényelmét szolgálja. Örömteli tény, hogy folyamatos a bölcsődei igény, hiszen Dusnok vonzó település a fiatalok számára.

A Kalocsai járásban összesen több mint 9,6 milliárd forintnyi beruházás valósult meg az elmúlt években a TOP-támogatásoknak köszönhetően.

A legjelentősebbekről a 7–8. oldalon olvashat.

7. oldal

Kalocsa

7. oldal

Solt

8. oldal

Hajós

TOP: így fejlődött Bács-Kiskun

A 2023 végével befejeződött Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) keretében Bács-Kiskunban történelmi léptékű, több mint 100 milliárd forint értékű fejlesztéssorozat valósult meg. A vármegyék közül itt volt a leghatékonyabb a forrásfelhasználás, és a támogatásokból mind a 119 településre jutott.

A TOP a 2014–2020-as időszak legnagyobb forráskerettel rendelkező területi operatív programja volt (amely a gyakorlatban 2017-ben kezdődött és 2023-ban fejeződött be). Azokat a fejlesztéseket támogatta az országban, amelyek nem Budapest

és Pest vármegye területén valósultak meg. Célja elsősorban a térségi, decentralizált gazdaságfejlesztés, ezáltal a foglalkoztatás növelése, a munkavállaló lakosság helyben boldogulásának biztosítása volt.

Bács-Kiskunban a TOP keretében összesen **782 projekt valósult meg, mintegy 117 milliárd forint értékben**. A projektek döntő többségét a vármegye önkormányzata menedzselte.

(Folytatás a második oldalon.)

„A legnagyobb eredmény, hogy minden településre jutott fejlesztés”

TOP-beruházások: a gazdaságfejlesztés volt az első számú cél. A részletekről **Kicsiny László** ügyvezetővel beszélgettünk. 4. oldal

TOP: így fejlődött Bács-Kiskun

Bács-Kiskunban a TOP keretében összesen 782 projekt valósult meg, mintegy 117 milliárd forint értékben.

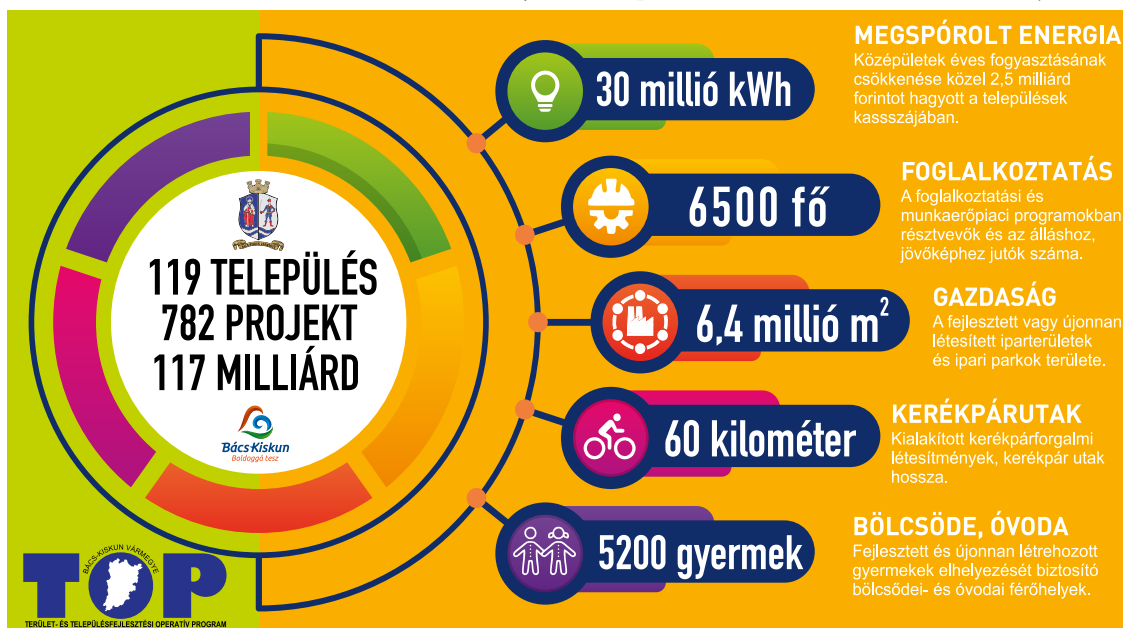
(Folytatás az első oldalról.)

Alapelv volt, hogy mindehova jusson fejlesztési forrás, ezáltal mind a 119 településen valósult(ak) meg fejlesztés(ek). A vármegyék között Bács-Kiskun volt a leghatékonyabb a forrásfelhasználás tekintetében: gyakorlatilag a rendelkezésre álló teljes támogatási összeget sikerült lehívnia és felhasználnia.

Ami a részleteket illeti, a települések sokat profitálhattak a gazdasági környezet fejlesztéséből. Nemcsak

ipari parkok és iparterületek létesültek, bővültek vármegyeszerte, hanem közterek, utak, kerékpárutak épültek és újultak meg, közlekedésfejlesztési beruházások valósultak meg, valamint jelentősen nőtt a korszerű bölcsődei és óvodai férőhelyek száma. Jutott forrás a fenntartható turizmusfejlesztésre is. Így valósult meg a bugaci Arany Monostor, a szanki Kiskun Emlékhely vagy éppen a megyei önkormányzat által üzemeltetett Bor Bagoly Pince Nemesnádudvaron. Önkormányzati épületek

sora újult meg, illetve – a klímavédelmet is szem előtt tartva – vált energetikai szempontból jóval hatékonyabbá. Ehhez hasonlóan az is egyaránt településfejlesztési és klímavédelmi célokat szolgált, hogy csaknem száz csapadékvíz-elvezető rendszer újult meg és bővült a vármegye településein, segítve a csapadék helyben tartását. A helyi szolgáltatások az orvosi rendelők és szociális intézmények felújításával-építésével tovább javultak. Ennek eredményeként a vármegye lakosságának csaknem fele ma jobb

Évente két alkalommal a polgármesteri fórum ad helyet a településvezetők szakmai konzultációjának.

egészségügyi szolgáltatásban részesül, mint korábban). A több mint 2 milliárd forinttal finanszírozott foglalkoztatási paktumok – a mentorálások, képzések, átképzések, foglalkoztatási támogatások – hozzájárultak a gazdasági teljesítmény növekedéséhez és a foglalkoztatás bővüléséhez is hozzájárultak.

A projektek egy része a közösségépítést, illetve a helyi és a vármegyei identitás erősítését szolgálta. Így született meg például a Legendás út 1., 2. és a Meseföld 1., 2. kötetek, illetve más kiadványok, rajzfilmek, dokumentumfilmek. Sőt ennek segítségével vált finanszírozhatóvá a Petőfi200 emléké-

vek számos projektje, rendezvénye és kiadványa.

Mindeközben már elkezdődött a 2021 és 2027 közötti európai uniós költségvetési ciklusban futó TOP Plusz program előkészítése és megvalósítása. A támogatási források az alábbi célokat szolgálják: településfejlesztés, helyi gazdaságfejlesztés, foglalkoztatás, energetikai beruházások, klímavédelem, egészségügyi, szociális, köznevelési, közszolgáltatási fejlesztések. Ezen a programon keresztül a hét év alatt további százmilliárd forint támogatás érkezik Bács-Kiskun vármegyébe, újabb lendületet adva a történelmi léptékű fejlődésnek.

Bács-Kiskun turisztikai gyöngyszeme az elkészült bugaci Arany Monostor látogatóközpont.

Turisztikai és mobilitási szempontból is fontos kerékpárutak épültek, kapcsolódtak a meglévő hálózathoz.

Több mint 400 vállalkozás kapott lehetőséget az új gazdaságfejlesztési beruházások kapcsán.

TOP-BERUHÁZÁSOK

A gazdaságfejlesztés volt az első számú cél

Bács-Kiskun vármegyében a Terület- és Településfejlesztési Projektből finanszírozott, csaknem 800 megvalósult beruházás közül több mint félezret a Bács-Kiskun Megyei Fejlesztési ügynökség menedzselte az elmúlt hét esztendőben. A részletekről **Kicsiny László** ügyvezetővel beszélgettünk.

Az ügynökség szlogenje úgy szól, hogy „Társ a fejlesztésben”. Mit jelent ez a gyakorlatban?

Az elmúlt években a TOP, vagyis a Terület- és Településfejlesztési Projekt kifejezéssel minden vármegyei településen találkozhatunk az ott élők, hiszen még a legkisebb falvakba is jutott ilyen beruházás. Bács-Kiskunban 782 projekt valósult meg – ezek közül több mint félezret az ügynökségünk menedzselte. Ez azt jelenti, hogy pályázatok, projektek előkészítésében, lebonyolításában és a fenntartási időszak adminisztrációjában segítjük a települési önkormányzatokat Bács-Kiskun-

ban. Azt gondolom, hogy a munka során pozitív és közvetlen kapcsolat alakult ki az önkormányzatokkal.

A közös munka meglehetősen jó hatékonysággal zajlott, hiszen a vármegyék rangsorában Bács-Kiskun az első a forrásfelhasználás tekintetében. Mit jelent ez a számok tükrében?

Az elmúlt hét éves időszakot tekintve nemcsak időben, de értékben is Bács-Kiskun bizonyult a leghatékonyabbnak. Ez azt jelenti, hogy gyakorlatilag teljes mértékben sikerült felhasználni a rendelkezésre álló támogatási keretet. Sőt! Annak idején 63 milliárd forinttal indult el a megyei

TOP-forráskeret. Miután a többi vármegyénél voltak jelentős visszahulló források, és árfolyamnyereséggel is lehetett számolni, volt lehetőségünk többlettámogatásokat igényelni. A keretösszeg így jóval 100 milliárd forint

nyek figyelembevételével. Az egyik legfontosabb eredményünknek azt tekintem, hogy kiegyensúlyozott forráselosztást valósítottunk meg, és minden településre jutott fejlesztés. Az elmúlt több mint két évtizedet figyelembe véve

„kiegyensúlyozott forráselosztást valósítottunk meg, és minden településre jutott fejlesztés...”

főlé nőtt. Az egyes beruházások támogatási összegét ráadásul a települések 100 százalékban megkapták előlegként.

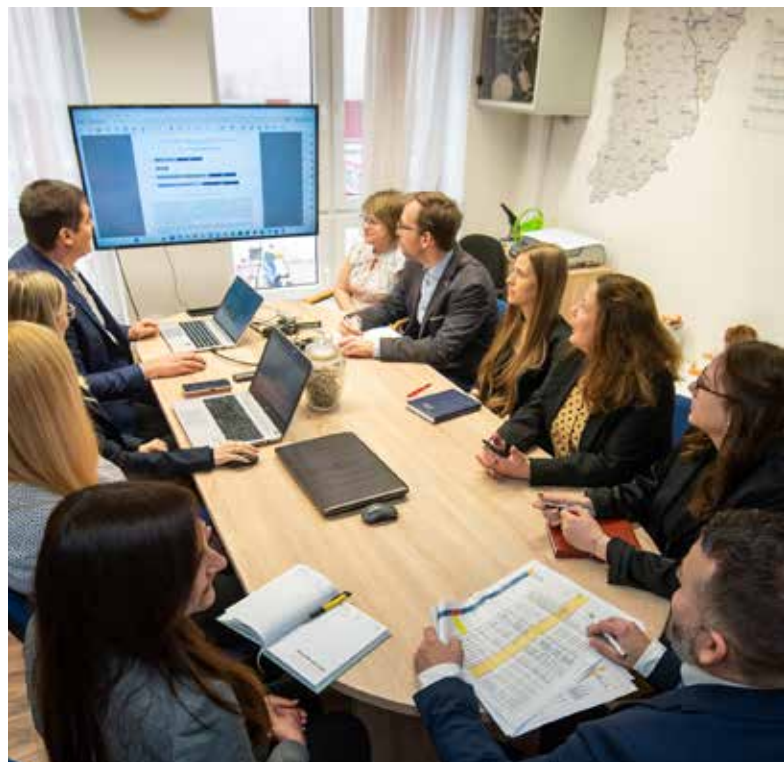
A hatékonyság az önkormányzatokkal folytatott csapatmunka mellett annak is köszönhető, hogy már a TOP indulása előtt elkezdődött a közös gondolkodás: egy összehangolt fejlesztési tervet vázoltunk fel a települési igé-

nem emlékszem olyan pályázati ciklusra, amelyben ez megvalósult volna.

A TOP 2023. év végével lezárult, minden projekt záróbeszámolóját beadtuk.

Melyek azok a területek, amelyekre hangsúlyosabban jutott támogatás?

Uniós előírás volt, hogy a TOP-keret 60 százalékát gazdaságfejlesztésre kell fordítani – ez meg is valósult.

Az ipari területek fejlesztése mellett idesorolhatók a turisztikai beruházások, illetve az óvodai, bölcsődei fejlesztések is. Utóbbiak nagymértékben segítik a munkába visszatérést a gyermekvállalást követően. De a közlekedési projektek is a gazdaságfejlesztést szolgálták, segítve a munkába járást.

A konkrét fejlesztések közül sokat ki lehetne emelni, annál is inkább, mivel egy kistérség számára a 25-30 millió forintból megvalósuló beruházás is nagyon fontos projektnek számít. A legnagyobb projektek közül talán a zöldváros-beruházások voltak a legjelentősebbek, támogatási összeget és volumen tekintetében egyaránt. Rendkívül szép városfejlesztési tervek valósultak meg például Kiskunfélegyházán vagy Lajosmizsén, és számottevő beruházások voltak további hét városban.

Kifejezetten jó tapasztalatunk volt az olyan gazdaságfejlesztési projektek kapcsán is, amikor ipari területek, csarnokok, inkubátorházak valósultak meg. A gazdasági élet beelőzött miniket: ezek a létesítmények gyorsabban bérlőre vagy gazdára találtak, mint ahogy vártuk – mégpedig egytől egyig. **Az ügynökségnek is van saját gazdaságfejlesztési projektje. Erről mit kell tudni?**

Nagyon szerettünk volna saját beruházást megvalósítani egy olyan helyen, amelyet ismerünk, és tudjuk, hogy van növekedési potenciálja. A választásunk

Ballószögre esett: egy modellprogram keretében itt építettünk egy csaknem ezer négyzetméteres ipari csarnokot. Jelenleg a használatba vételi eljárás van folyamatban, ezt követően keresünk majd bérlőt. Vannak is már potenciális jelentkezők. Azt gondoljuk, hogy ez olyan beruházás, ami az ügynökségnek – így a vármegyei önkormányzatnak – bevételt termel, és a településen is adóbevételeket eredményez, munkahelyeket teremt. Hosszú távon terveink között szerepel, hogy a vármegye más térségeiben is megvalósítsunk hasonló beruházásokat.

Elkezdődött a következő uniós költségvetési ciklushoz kapcsolt TOP Plusz-támogatások pályázatása, sőt Bács-Kiskunban már vannak megvalósult projektek is. Itt mekkora összegről beszélhetünk majd a következő években?

Az elkövetkező hétéves időszakra vonatkozó keretösszeg több mint 80 milliárd forint. Ahogy az előző ciklusban, úgy most is számíthatunk arra ugyanakkor, hogy ez az összeg menet közben növekedni fog. Ráadásul a megyei jogú városaink – Kecskemét és Baja – külön kerettel rendelkeznek.

A támogatandó területek nagyrészt változatlanok maradtak, még ha más néven vagy konstrukcióban jelennek is meg a felhívásokban. Az „Élhető települések” nevű felhívás például kifejezetten kedvelt az önkormányzatok

körében, hiszen ezen belül lehet kerékpárútra, csapadékvíz-hálózatra, közlekedésfejlesztési projektekre vagy éppen közösségi terek fejlesztésére pályázni. Azt gondolom, hogy nemcsak az ügynökségnek, hanem az önkormányzatoknak is tekintélyes tapasztalataik vannak már az elmúlt évekből. Ennek köszönhető, hogy gyorsabban és hatékonyabban tudtuk elkezdni ezt az időszakot, és már van befejezett TOP Plusz-projektünk. Ha nem lassul le a rendszer, és ezt a tempót tartjuk, akkor sokkal előbb fognak megvalósulni a tervezett a beruházások, mint az előző időszakban.

A TOP Plusz-pályázatok keretében is minden vármegyei településen lesz új fejlesztés.

„A TOP támogatta a város dinamikus fejlődését”

Kiskunfélegyháza az elmúlt években összesen több mint 5 milliárd forint fejlesztési támogatást nyert el a TOP-ból.

Ebből a forrásból bővítették például az Ipari Parkot, ahol a 18 új közművesített ingatlan közül tízre már van betelepülési szándék, előszerződésekkel rögzítve.

Összesen huszonhat intézmény energetikai felújítása is megtörtént a városban. A telepített napelemekkel megtermelt villamos energia 10 millió forint nagyságrendű megtakarítást jelent az önkormányzatnak.

A szintén a TOP-ból finanszírozott zöldváros-program keretében megújult belvárosi téregyüttest a helyi közösség igényeit szem előtt tartva alakították ki.

Az árnyékos ülőhelyek és a rekreációt segítő zöldfelületek a közösségi élet színterei. Az áthaladó kerékpárút és a parkolók racionalizálása hozzájárult egy zöld, emberközpontú belváros kialakításához.

Kiskunfélegyházán egy új óvoda és egy új bölcsőde is épült, ami nemcsak a korábbi túlszűfoaltságot és kapacitáshiányt segítette felszámolni, hanem növelte a település népességmegtartó képessége is, és a kisgyermekes szülők könnyebben térhetnek vissza a munkaerőpiacra.

A Kiskunfélegyházi és Kiskunmajsai járás telepü-

KISKUNFÉLEGYHÁZA

léseit érintő foglalkoztatási paktum is komoly támogatást jelentett az itt élőknek és az itt működő vállalkozásoknak: a tervezettnél többen, 219 fő jutott álláshoz ennek nyomán.

„A TOP-ban megvalósult

projektjeink a lehető legnagyobb mértékben támogatták a város dinamikus fejlődését, eredményeinek hatása hosszú távon érezhető, és a további fejlesztések alapjául szolgál” – hangsúlyozta Csányi József polgármester.

Új piac élénkíti a helyi gazdaságot

BAJA

Sok nagy volumenű TOP-beruházás valósult meg a vármegyében. Érdekes kiemelni a bajai Városi Piac felújítását, hiszen ez nemcsak a városképet javította, hanem a helyi és térségi gazdaságra is jótékony hatást gyakorolt.

A beruházás során a Városi Piac teljes, csaknem tízezer négyzetmé-

ternyi területe megújult. A Miklós utcai telekhatáron új, korszerű, kétszintes piaccsarnok épült összesen mintegy kétezer négyzetméter hasznos alapterülettel. Megújult ezenkívül a fedett-nyitott, több mint félezer árusítóegységet magába foglaló árusítótér, a kapcsolódó infrastruktúrális elemek és a zöldfelü-

let is. Az újonnan kialakított közösségi terek méltó helyszínévé váltak a helyi identitást, közösségformálást, környezettudatosságot erősítő akcióknak. Az 1,3 milliárd forintból újjáépült piac elnyerte a Fejér Vármegyei Építészakamara Molnár Tibor-díját is.

A zöldváros-programhoz kapott csaknem 85 millió forint többletta-

mogatásból megújult továbbá a Dr. Alföldi József tér burkolata, valamint zöldfelülete, és egy vadonatúj játszótér kialakítására is sor kerülhet. A kihelyezett játékok mellett a játszótér területén, illetve a járda mellett összesen 440 növény, köztük lombos fa, cserje, évelő és díszfű díszíti majd a zöldterületet.

KALOCSA

Lurkópalota épült

Hetvenöt kisgyermeket fogad az új építésű, három csoportszobás óvoda Kalocsán, amely a város európai színvonalú, hiánypótló Lurkópalotája lett.

A tágas belső terek, kiszolgálóhelyiségek, a csoportszobák kialakítása, a tornaszoba, a könyvtár, a játszóudvar, a kicsik kényelmét, önfelelt mindennapjait, a tes-

ti, lelki, szellemi fejlődésükhöz szükséges körülményeket biztosítják. A több mint félmilliárd forintba kerülő beruházáshoz 400 millió forint támogatást kapott az önkormányzat a vármegyei TOP-keretből. A több ütemben megvalósuló építkezésnek köszönhetően parkolókat is kialakítottak, és kerítés is készült.

Megújult a városközpont

SOLT

Új köntösbe öltözött az aranykulcos város. Solt kisvárosi arculatfejlesztésének célja a helyi identitás erősítése, illetve az itt élők, a letelepülni vágyók és a gazdasági élet szereplői számára vonzó városkép kialakítása.

A projekt keretében épült Szolgáltatóházzal és annak zöldfelületeivel ügyfélbarát környezetet hoztak létre a kereske-

delmi és szolgáltató egységek számára, a közösségi tér kialakításával pedig fenntarthatóbb településközpontot létesítettek.

A Sáhör-csatorna környezetében sétautak, sportolásra alkalmas területek, parkok jelentenek kikapcsolódási lehetőséget. A városszépítésre 565 millió forintot fordítottak a vármegyei TOP-keretből.

A LEGKISEBBEK JAVÁRA

A település rugalmasan oldotta meg korábban a meglévő óvoda épületében a hétfős minibölcsőde kialakítását, a bővülő óvodai igények azonban új kihívást is támasztottak. Ezért nagy lehetőségnek számított a több mint százmillió forint TOP-támogatásból létesített Hétszínvirág Óvoda és Mini Bölcsőde fejlesztése. Az új beruházást úgy valósították meg, hogy szükség esetén akár 12 fő bölcsődés fogadására is alkalmas legyen az intézmény.

ÚJ KÖNTÖSBEN A RÉGI ÉPÜLET

Modern óvodai környezetet alakítottak ki az 50-es években létesült épületben, ahova mintegy húsz kisgyermek jár naponta. A fejlesztés eredményeként csökkentek a területi különbségek, különösen a hátrányos helyzetű gyermekek esetében. Az energetikai korszerűsítés mellett megújultak a belső terek, új eszközöket, játékokat vásároltak a harmincmillió forintos TOP-pályázati támogatásból.

MINIBÖLCSŐDE ÉPÜLT

A már meglévő óvoda bővítésével létesítettek hét férőhelyes minibölcsődét Bátyán. A hiánypótló beruhásként készült bölcsőde nagy segítséget jelent a kisgyermekes családoknak. A mintegy nyolcvanmillió forintos TOP-pályázati keret új eszközök beszerzésére, udvar és játszóudvar létesítésére is lehetőséget biztosított. A beruházás hozzájárul a szülők visszatérésének megkönnyítéséhez a munkaerőpiacra, ezáltal a foglalkoztatás növeléséhez is.

BÁTYA

IPARTERÜLET A JÖVŐÉRT

Az érseki város jelentős fejlesztése az Foktői út mellett létesített iparterület. Több mint ezer négyzetméter alapterületű adminisztrációs és szociális feladatokat szolgáló épületet alakítottak ki, valamint felújítottak öt csarnokot. Ezek közül egy inkubátorház funkciót kapott a térségben működő mikro-, kis-, illetve közepes vállalkozások részére. Az épületben hat műhely található egy-egy raktárral és saját udvari bejárattal. A beruházás több mint egymilliárd forintos TOP-forrásból valósult meg.

KALOCSA

Kincsünk, a Szelidi-tó

DUNAPATAJ

A Szelidi-tó vármegyénk különleges természeti kincse, hazánk ötödik legnagyobb természetes állóvize. Népszerű turisztikai célpont, így fejlesztése is folyamatos. Legutóbb többfunkciós turisztikai központ is épült, melyben egy büfé és egy ajándékbolt

üzemel, és modern kiszolgálóhelyiségeket létesítettek. Létrehozták a járás eddig egyetlen fedett színpadú és fedett nézőterű szabadterei rendezvényhelyszínét. A környezet is megszépült: térkövezett utak, új kerítés készült,

a strand területe is megújult. Pihenőhelyeket létesítettek, a gyerekeknek játszóteret, a felnőttek számára kültéri fitnessparkot építettek. A több mint háromszázmillió forintos TOP-beruházás még vonzóbbá teszi a fürdőhelyet.

Európában egyedülálló

HAJÓS

A Hajósi Pincefalu egykori büszkesége, a Cabernet fogadó mára új funkcióval várja a turistákat. Itt a főszereplő a BOR és annak minden tartozéka: az ÜVEG, a POHÁR, a DUGÓ, a DUGÓHÚZÓ és a HORDÓ. A látogatóközpont ezeket a kelléke-

ket gondolta tovább többfunkciós installációkká, berendezési tárgyakká. A látogatók egyedi módon szerezhetnek információt a borkóstolásról, a boretiketről, a borkultúrához társítható gasztronómiáról, a Hajósi Pincefalu történetéről, különleges borairól,

pincészeteiről. Mindezt innovatív megoldásokkal és interaktív, érintőképernyős felületekkel kiegészítve.

Igazán különleges a Cabernet Borturisztikai Látogatóközpont, amelyet csaknem kétszázmillió forintos TOP-támogatásból valósítottak meg.